शुष्कलाभशून्यं तत्र दृष्टांतोगोविषाणस्यभक्षणमिति शत्रोरियंगौरितितद्विषाणचर्वणेप्रवृत्तस्यायासोव्यर्थस्तद्वदित्यर्थः सार्धः ॥ ५६ ॥ त्रिवर्गःधर्मार्थकामाः तत्रत्रिविधापीडा धर्मेणार्थस्यपीडा अर्थेनधर्मस्य कामेनतयोरिति अनुबंधाःफलानि धर्मस्यार्थोर्थस्यकामःकामस्येंद्रियप्रीतिरितिक्षुद्राः धर्मस्यचित्तशुद्धिरर्थस्ययज्ञःकामस्यजीवनमात्रमितिप्राज्ञाः तत्रबलाबलंज्ञात्वाऽनुबंधान्लिप्सेत पीडांतुपरिवर्जयेदेवेत्यर्थः ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ गृध्रदृष्टिर्गृध्रवत्दूरदर्शी बकवदालीनोनिश्चलोबकालीनः श्वचेष्टःशुनकवज्जागरूकश्चोरसूचकश्च सिंहवद्विक्रमोयस्यअनिर्दयश्चतद्वदेव काकवत्शंकीपरेंगितज्ञः भुजंगचरितंअकस्मात्परकृतेदुर्गादौप्रवेशनंतत्कुर्यात् ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ श्रेणीमुख्यःनानाजातीयाःसंतएककार्येनिविष्टाःश्रेणयस्तासांमुख्यस्यउपजापोभेदः उपतापेष्वितिपाठे

नशुष्कवैरंकुर्वीतबाहुभ्यांननदींतरेत् ॥ अनर्थकमनायुष्यंगोविषाणस्यभक्षणं ॥ दंताश्चपरिमृज्यंतेरसश्चापिनलभ्यते ॥ ५६ ॥ त्रिवर्गस्त्रिविधापीडाअनुबंधास्तथैवच ॥ अनुबंधंतथाज्ञात्वापीडांचपरिवर्जयेत् ॥ ५७ ॥ ऋणशेषमग्निशेषंशत्रुशेषंतथैवच ॥ पुनःपुनःप्रवर्धंतेतस्माच्छेषंनधारयेत् ॥ ५८ ॥ वर्धमानमृणंतिष्ठेत्परिभूताश्चशत्रवः ॥ जनयंतिभयंतीव्रंव्याधयश्चाप्युपेक्षिताः ॥ ५९ ॥ नासम्यक्कृतकारीस्यादप्रमत्तःसदाभवेत् ॥ कंटकोऽपिहिदुश्छिन्नोविकारंकुरुतेचिरं ॥ ६० ॥ वधेनचमनुष्याणांमार्गाणांदूषणेनच ॥ अगाराणांविनाशैश्चपरराष्ट्रंविनाशयेत् ॥ ६१ ॥ गृध्रदृष्टिर्बकालीनःश्वचेष्टःसिंहविक्रमः ॥ अनुद्विग्नःकाकशंकीभुजंगचरितंचरेत् ॥ ६२ ॥ शूरमंजलिपातेनभीरुंभेदेनभेदयेत् ॥ लुब्धमर्थप्रदानेनसमंतुल्येनविग्रहः ॥ ६३ ॥ श्रेणीमुख्योपजापेषुवल्लभानुनयेषुच ॥ अमात्यान्परिरक्षेतभेदसंघातयोरपि ॥ ६४ ॥ मृदुरित्यवजानंतितीक्ष्णइत्युद्विजंतिच ॥ तीक्ष्णकालेभवेत्तीक्ष्णोमृदुकालेमृदुर्भवेत् ॥ ६५ ॥ मृदुनैवमृदुंछिंधिमृदुनाहंतिदारुणं ॥ नासाध्यंमृदुनाकिंचित्तस्मात्तीक्ष्णतरोमृदुः ॥ ६६ ॥ कालेमृदुर्योभवतिकालेभवतिदारुणः ॥ प्रसाधयतिकृत्यानिशत्रुंचाप्यधितिष्ठति ॥ ६७ ॥ पंडितेनविरुद्धःसन्दूरस्थोस्मीतिनाश्वसेत् ॥ दीर्घौबुद्धिमतोबाहूयाभ्यांहिंसतिहिंसितः ॥ ६८ ॥ नतत्तरेद्यस्यनपारमुत्तरेन्नतद्धरेद्यत्पुनराहरेत्परः ॥ नतत्खनेद्यस्यनमूलमुद्धरेन्नतंहन्याद्यस्यशिरोनपालयेत् ॥ ६९ ॥ इतीदमुक्तंवृजिनाभिसंहितंनचैतदेवंपुरुषःसमाचरेत् ॥ परप्रयुक्तेनकथंविभावयेदतोमयोक्तंभवतोहितार्थिना ॥ ७० ॥

उपतापःक्लेशोवा वल्लभानांमित्राणामनुनयेषुअन्यैःक्रियमाणेषुअमात्यान्परिरक्षेत भेदात्संघातात्संभूयकार्यकारित्वाच्च संहताह्यमात्याःसद्योराजानमराजानंकुर्युर्विपरीतंवाकुर्युरित्यर्थः ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ वृजिनाभिसंहितंआपत्कालाभिप्रायेणैवैतदुक्तंनत्वेतदेवंपुरुषःसमाचरेत् परप्रयुक्तेपरेणाभियोगेकृतेसति इदंमदुक्तंकथंनभावयेत्अपितुभावयेदेव आपदिएतदनुष्ठानादधर्मोनास्तीतिभावः ॥ ७० ॥

Digitized by Google